

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ВИНСЕНТ ВАН ГОГ

(1853 - 1890)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2003

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

82

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличкић и Оливера Михајловић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 150 година од рођења великог холандског сликара Винсента ван Гога. Изложба је отворена од 14. априла до 12. маја 2003. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС. Испод сваке каталошке јединице утисане су сигнатуре.

Аутопортрет, 1888

Када је Ван Гогово стваралаштво било у своје зениту, импресионизам је већ захватала криза. То лепршаво, атрактивно и мелодијски лако сликарство није могло да даље продубљује револуцију са којом је започело. Оптички закони претворили су се у игру за "око које је прогутало главу", а треперење светлости до те мере је изгризло форму да су се Монеове руанске катедрале рушиле на слаби додир сликарске четкице. Уметност је желела и очекивала препород. Он је и дошао некако истодобно из три различита правца: из Екса, са Тахитија и из Арла. Сезан се посветио структури облика и стварања новог класицизма, Гоген је у Океанији изграђивао уметност "велике синтезе" а Ван Гог је враћао веру у боју и емоцију. То је његова историјска заслуга, јер са овом тројицом уметника сликарство поново проналази свој пут, који је више сликарски и чистији него што је до тада био.

У дугом развоју уметности одувек су постојали сликари колористе, али је тек са Ван Гогом боја основна тема и предмет слике, њена самостална реалност, примарни и одлучујући елеменат. Долазак боје у Ван Гогову слику и њена метаморфоза, представљају разрађен и целовит систем. Боја се наноси у сировом стању, бацана је често директно из тубе. Њену снагу Ван Гог подиже и пали на самом платну, доводећи је у грубе односе и наметљиве контрасте, без полутонова и прелаза. Боја је смисао његове слике: она је цртеж, она дефинише форму, она организује композицију, она одређује идеју, она је симбол осећања. Све је то усклађено једно с другим, све то долази у одређене и неминовне односе на бази једног осећајног рационализма. Ван Гог није само човек XIX века, - гледао је он испред себе за читаво

једно столеће, до у наше доба. Он је визионар и градитељ модерног света. Суштина његове револуције састоји се у битно измењеном односу сликара према природи и према слици. Он није сликао природу, већ је сликао као природа; он је умео да се са њом поистовети, да њени облици постану његови, да њене линије постану линије његовог живота. Чак и кад је радио портрет Винцент је говорио: "Насликани портрети имају свој живот који извире само из сликареве душе". Ту је основа његовог сликарства и његове технике, у подређивању света "сликаревој души", у поруци да је сликарски свет објективан онолико колико је личан.

Лазар Трифуновић, 1966

На тржишту слика данас његова заоставштина вреди коју милијарду долара. А он је гладовао, у најбуквалнијем смислу, целог свог живота. "Умрети можда није тако тешко као живети", писао је. Сликао је без предаха, слику за сликом, а за живота, мада му је брат био трговац слика, продао је само једну. И нека уметници поводом Ван Гога не подижу оптужбу против равнодушности света. Ни један од њих, ни париска авангарда, којој је припадао, није у њему видела генија што је био. Сликарка Сизан Валадон прича како је код сликара Тулуз де Лотрека, који је, по старом француском, данас запуштеном обичају, примао пријатеље једном недељно, у Паризу, долазио и Ван Гог, "носећи тешко платно под мишком. Постављао би га у неки кут, али добро осветљено, и чекао да му остале званице, сликари као и он, поклоне мало пажње. Нико га није примећивао. А он би сео преко пута платна, мотрио погледе, мало се мешао у разговор, па кад би му дојадило, одлазио са својом сликом".(...)

Само чист сликарски третман, невероватно владање бојом, контрастом боја као психичким изразом, узетим из природе али преображеним, дају ту паклену визију, непосредније, јасније но ма која приповест Достојевског, Поа, или Нервала. Потресније, јер је утисак слике магновен. Слика као она коју је насликао дан пред своје самоубиство, *Житно поље са гаврановима*, за мене је најсажетији приказ апокалипсе, смака света, према којој су Дирерове страшне визије, а и неких других, неубедљиве приче. А на њој нема ништа, апсолутно ништа осим оног што се јула месеца сваке боговетне године да видети на свим још непожњевеним пољима Европе, од Мачве и Срема до босеронске равнице у Француској, једног олујног дана: жуто житно поље, влати замршених ветровима, које пресеца стаза, са

праћећим облацима и јатом гавранова које поље надлеће. Ништа више. Али апокалипса је ту, без симбола, без коњаника са косама и мртвачким главама, ту, као поље каквим га види човек који ће се сутрадан убити, али човек који све што види зна да прожме собом.

Сретен Марић, 1987

Сент-Реми је посебно раздобље у Винсентовом сликарству. Са великих обојених површина и јаких контура он прелази на динамичну линију, неравномерно нанесену боју, експресионистичко моделовање, густу и мобилну фактуру. Палета је још богатија, још живља. Од маја 1889. до маја 1890. неколико стотина цртежа и акварела. За то је време имао пет тешких криза и већина ових дела носи трагове тога: брзу, нервозну линију, спиралне контуре, црволике наносе боје. "Драги мој брате", писаће у предаху између једног или другог дана сликања, "радим као бесомучан, са неком неутолјивом помамом коју до сада нисам познавао. Верујем да ће то допринети моме оздрављењу". Можда би заиста и допринело: међутим, Тео се 17. априла жени и од тога дана Винсента опседа помисао да више не сме бити брату на терету. Његове лепе часове сликања мути идеја о самоубиству. Затим се одлучује да ступи у Легију странаца. На крају пише брату и моли га да му нађе неки посао у Паризу: ту би могао да посећује своје пријатеље и да продаје слике. Тео се обраћа Писароу, а овај му саветује да пошаље Винсента у Овер-сир-Оаз, његовом пријатељу др Гашеу, који је одличан лекар а и сам помало сликар. Међутим, 17. маја 1890, са одобрењем управе азила Винсент креће у Париз да посети Теа и да види Теовог новорођеног сина који носи његово име. У Паризу је остао само четири дана, користећи прилику да са нескривеним задовољством разгледа своје многобројне цртеже и слике из дана проведених у Арлу и Сент-Ремију. Његова снаха, Јохана Бонгер, којој ће ово бити први сусрет с Винсентом, очекивала је да види болесника изнуреног лица и упалих груди. "На моје највеће изненађење" каже она, "угледала сам снажног човека, широких рамена, здраве боје, са изразом радости на лицу, а цело његово биће одисало је неком чврстином". Међутим, то је био само привид. После многобројних посета, начињених пријатељима у Паризу, Винсент је осетио да су његове моћи на граници. Како више није желео да се понове догађаји из Арла, он узима препоруке за др Гашеа и одлази у Овер.

Миодраг Коларић, 1966

У трагању за погоднијим поднебљем, по савету Тулуз-Лотрека, ван Гог је отишао на југ Француске у Арл. У том граду провео је 15 месеци одушевљен пејзажом, цвећем, људима, а највише јачином сунца. Његова основна преокупација постаје тежња да постигне максимум у интензитету и вибрацији боја. Срећан је и задовољан. Не опседа га самоћа. Ради као у грозници по читав дан на сунцу "опијен пожаром боја које букте око њега". Из тог времена су: *Кафана у Арлу, Сунцокрети, Воћњаци у цвећу, Мост Англоа, Портрети, Барке на плажи, Спаваћа соба* итд. Сlike из овог периода - арлезијанског - пуне су правог колористичког лиризма. Међутим, иако је његов снажни потез улазио у унутрашњу структуру слике, ипак је све у целини деловало једноставно, лако у цртежу и ведро у колориту. Црта декоративног присутна је свуда. Искристалисана је контура, сенке елиминисане, боја је чиста и доведена до пуног сјаја. Сунце је постало најважнији објекат у његовом колористичком истраживању. Жута боја постаје симбол светлости, сунца, којој је подређена целокупна скала спектра. Сlike настале у Арлу представљају најплоднију фазу у његовој делатности.

Владимир Поповић, 1964

Провео сам седмицу непрекидног и напетог рада у житу усред сунца, из тога су произашле студије жита, пејзажи и – једна скица сејача.

На узораној њиви, великој њиви са љубичастим грумењем земље – која се уздиже ка обзору, један сејач у плавом и белом. На обзору поље ниског зрелог жита.

Изнад свега тога – жуто небо са жутиим сунцем. Ти осећаш у једноставној номенклатури тоналитет, да боја игра у тој композицији веома важну улогу.

Винсент Ван Гог, 1888

Vincent

ДЕЈА

1. Pisma Vincenta van Gogha / [preveo i komentirao Radovan Ivšić. - [Zagreb] : Kultura, 1953. - 222 str., 32 str. s tablama (reprodukcije)
I 279
2. A Letter / Vincent Van Gogh. U: 7 arts / [articles by Thomas Mann ... et al.]. - New York : Doubleday and Co., 1953. - Str. 197-210.
Марић I 5133
3. Correspondance complète de Vincent Van Gogh. [T. 1] / traduction de M. Beerblock et L. Roelandt. - Paris : Gallimard : Grasset, 1960. - 580 str.
Марић III 320/1-2-3

4. Государственный Эрмитаж [Фотографије] / [автор составитель А. И. Матвеев]. - Москва : Изобразительное искусство, 1983. - 1 омот (16 репродукција)
ФГ II 916
5. Pisma bratu / Vinsent Van Gog. - Banja Luka : Glas, 1983. - 191 str.
III 78364

6. Auvers, 1890 [Fotografija] / Vincent van Gogh. - Milano : Menga, [s. a.]. - 1 reprodukcija
Фг II 2198
7. Felvonóhíd Arles-ban [Fotografije] / Vincent van Gogh. - [Budapest : s. n., s. a.]. - 1 fotografija
Фг II 557
8. Van Gog [Album reprodukcija]. - Beograd : Ateneum, 2001. - [48] str.
ЈР II 245

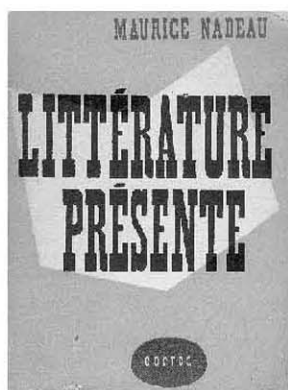

9. [Житно поље и и чемпреси] [Фотографије] / [Винсент ван Гог]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репродукција
Фг II 2893
10. Pisma bratu / Vincent van Gog. - Beograd : Stoper book, 2002. - 203 str.
II 449769

ЛИТЕРАТУРА

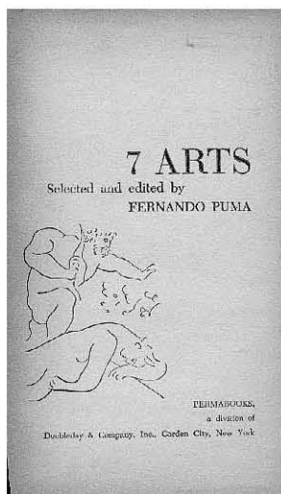
11. Vincent van Gogh / von Curt Glaser. - Leipzig : E. A. Seemann, 1921. - 10 str., [20] str. s tablama
Мал I 411
12. Vincent van Gogh / Julius Meier-Graefe. - [Ungekürzte Sonderausg.]. - Berlin [etc.] : P. Zsolnay, cop. 1932. - 359 str., [8] listova s tablama reprodukcija
Рд II 1396

13. Vincent van Gogh / Louis Pierard. - Paris : Braun et C., 1936.
- 60 str.
Цб I 312
14. Die Jugend Vincent Van Goghs / Walter Bauer. U: Das
Lichte und das Dunkle / Walter Bauer. - Dessau : K. Rauch,
1941. - Str. 111-179.
Рд II 1357
15. Vincent van Gogh. - Bruxelles : Editions de la Connaissance,
S.A., 1946. - 159 str.
Дм III 585

16. Vincent van Gogh / [kataloški deo René Huyghe]. - [Paris :
Musée de l'Orangerie], 1947. - 18 str., [26] listova s tablama
Марић III 772
17. Van Gogh / Antonin Artaud. - Paris : K éditeur, 1947. - 71
str., [8] listova s tablama
Марић I 712
18. Antonin Artaud et Van Gogh / Maurice Nadeau. U:
Littérature présente / Maurice Nadeau. - Paris : Corrêa, 1952.
- (1952), Str. 334-336.
Марић II 1655
19. Van Gogh / [première et deuxième partie Étude critique par
Charles Estienne, troisième partie Vie de van Gogh par C. H.
Sibert]. - Genève : A. Skira, cop. 1953. - 126 str.
I 251703

20. Vincent van Gogh / texte de Jean Leymarie. - Paris : Flammarion, 1953. - [72] str., [1] list sa slikom V. van Goga
I 252562
21. Vincent van Gogh / text by Robert Goldwater. - New York : H. N. Abrams : Pocket Books, cop. 1953. - [66] str., [4] savijena lista
I 280877
22. Strindberg et Van Gogh / Karl Jaspers. - Paris : Minuit, 1953. - 276 str.
Марић II 537
23. Van Gog / tekst Žan Leimari. - Beograd : Nolit, 1960. - [13] str., 15 listova s reprodukcijama
I 16299
24. Van Gog / tekst Fransoa Mateja. - Beograd : Nolit, 1961. - [12] str., 15 listova s reprodukcijama
I 16306

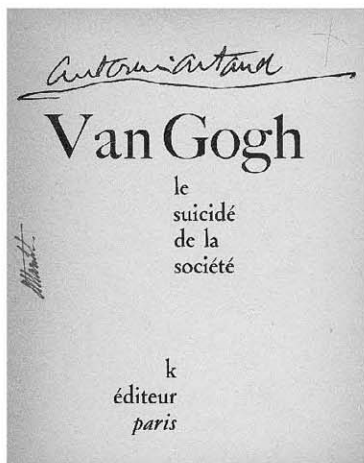
25. Vincent van Gogh / [kataloški deo Vladimir Popović]. - Beograd : Galerija Kulturnog centra, 1964. - [8] str.
УкII 4200
26. Van Gog / tekst Robert Ženaj. - Beograd : Nolit, 1965. - [11] str., 15 str. s tablama (reprodukcije)
I 13677
27. Van Gog / predgovor Miodrag Kolarić. - Beograd : "Jugoslavija", 1966. - 10 str., 8 listova s tablama
IV 20815

28. Vincent van Gog / [konceptija izložbe R.W.D. Oxenaar. - Beograd : Narodni muzej, 1966. - 72 str., [93] str. s tablama reprodukcija Ук III 6424
29. Неистовый Винсент / К. Паустовский. У: Книга о художниках / К. Паустовский. - Москва : Искусство, 1966. - Стр. 119-147. I 201343

30. Van Gogh élete / Irving Stone. - [2. kiad.]. - Budapest : Corvina, 1967. - 390 str., [24] str. s tablama (reprodukcije delimično u bojama) II 166818
31. Pasja życia / Irving Stone. - [7. wyd.]. - Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1967. - 518 str. CyI 32
32. Van Gogh / Dávid Katalin. - [4. kiad.]. - [Budapest] : Corvina, 1973. - 32 str., 52 str. s tablama I 154566
33. Van Gogh / Viorica Guy Marica. - Bucharest : Meridiane Publishing House, 1976. - 31 str., [29] list. s tablama IV 280875
34. Van Gogh / ausgewählt und eingeleitet von Brian Petrie. - [1. german ed.]. - Wiesbaden : Ebeling, 1976. - [14] str., 96 str. s tablama IV 101635
35. Van Gogh / Charles Mauron. - Paris : J. Corti, 1976. - 186 str. III 254051

36. Van Gogh / selected and introduced by Brian Petrie. - Oxford : Phaidon, 1978. - [16], 96 str.
IV 282190
37. Un tableau de Van Gogh / Meyer Schapiro. U: Style, artiste et société / Meyer Schapiro. - Paris : Gallimard, 1982. - ([1982]), Str. 329-360.
Марић III 416
38. Les voisinages de Van Gogh / René Char. - [Paris] : Gallimard, 1985. - 40 str.
III 254649

39. Ван Гог / Сретен Марић. У: Огледи II / Сретен Марић. - Нови Сад : Књижевна заједница Новог Сада, 1987. - Стр. 5-15.
II 401834
40. Ван Гог / Стеван Кустурин. - [1. изд.]. - Београд : С. Кустурин, 1989. - 15 стр.
II 409750
41. De wereld van Van Gogh / door Robert Wallace. - [S.l.] : Verenigde Spaarbank, [1989]. - 190 str.
IV 300868
42. The world of Van Gogh / by Robert Wallace. - [13th European English language printing]. - Amsterdam : Time-Life Books, 1989. - 188 str.
IV 281957
43. Van Gogh. - Roma : Panda libri, 1990. - 92 str.
IV 300909

44. Vincent Van Gogh / texte de Pierre Descargues. - Paris : Cercle d'Art, 1990. - 150 str.
IV 250896
45. Весник новог stoleћа / Каменко М. Марковић. У: Мајстори светског сликарства / Каменко М. Марковић. - Шид : Књижевно друштво "Филип Вишњић", 1995. - Стр. 46-49.
III 82099
46. The glory of Van Gogh / Nathalie Heinich. - Princeton : Princeton University Press, 1996. - XIV, 218 str.
III 293880

47. Vensan Van Gog : (1853-1890) / Stevan P. Petrović. U: Čovek između bolesti i stvaralaštva / Stevan P. Petrović. - Novi Sad : Prometej, 1996. - Str. 49-56.
II 428219
48. Vincent van Gogh : stogodišnjica rođenja velikog slikara. U: Ogledi / Dimitrije Mića Bašičević. - Novi Sad : V. Bašičević ; [Beograd] : Biblioteka grada Beograda, 1996. - Str. 186-188.
II 426592
49. Van Gog / tekst Enrika Krispino. - Beograd : Komuna, 1997. - 64 str.
V 139
50. Van Gogh's progress / Carol Zemel. - Berkeley [etc.] : University of California Press, 1997. - XXII, 316 str., [12] str. s fotogr. u bojama
III 294488

51. Van Gogh's van Goghs / Richard Kendall with contributions by John Leighton and Sjraar van Heugten. - Washington : National Gallery of Art, 1998. - 160 str.
III 294485
52. Van Gog / Antonen Arto. - 2. izd. - Beograd : Clio, 2001. - 67 str.
II 445869
53. Vinsent van Gog / Ingo F. Valter. - Beograd : IPS ; Köln : Taschen, 2001
III 428191
54. Francusko slikarstvo II polovine XIX veka [Reprodukcije]. - Beograd : "Vuk Karadžić", [s. a.]. - 1 omot (12 reprodukcija)
JР III 115

ФАКСИМИЛИ ПИСАМА И ЦРТЕЖА

55. Цртеж, Лондон, 1875
56. Ван Гогово писмо брату Теу, писано у Паризу 24. јула 1875. године
57. Цртеж, Брисел, 1881
58. Мотив из Шевенингена, 1882
59. Ван Гогово писмо брату Теу, писано у Шевенингену 31. јула 1882. године
60. Цртеж из писма господину Рапарду, писано 15. септембра 1882. године
61. Ван Гогово писмо господину Рапарду са коментарима и цртежима, писано у марту 1883. године
62. Писмо брату Теу са цртежом дворишта куће у којој је Ван Гог боравио, Хаг, март 1883. године

63. *Цртеж*, Дрент, 1883
64. *Цртеж*, Ненен, 1883
65. Мотив из Антверпена, 1885
66. *Винсент Ван Гог*, Тулуз Лотрек, 1887
67. *Винсент Ван Гог*, Пол Гоген, 1888
68. Писмо Ван Гога Полу Гогену, писано у Паризу, 13. новембра 1888. године
69. Део недовршеног писма Ван Гога Полу Гогену са мотивом из Провансе, писано крајем јуна 1890. године

Ван Гогово писмо брату Теу

ВИНСЕНТ ВАН ГОГ
1853 - 1890

Издавач
Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник
Миро Вуксановић

Аутори Каталога
Ксенија Светличих и Оливера Михајловић

Припрема
Ксенија Светличих
Оливера Михајловић

Умножавање
Станислава Дрековић

Повез
Милорад Родић

Тираж
50 примерака